

„Специјални процедури“ е генералното име кое се користи за механизмите кои ги има воспоставено Советот за човекови права за справување со конкретната состојбата во земјата или со некои тематски прашања во сите делови од светот. Во моментов, постојат 33 **тематски мандати** и 8 мандати за **земјите**. Канцеларијата на високиот претставник за човекови права на Обединетите нации за овие механизми го обезбедува кадарот, политиката, истражувањата и логистичката поддршка за вршење на тие мандати.

Со мандатите за специјалните процедури од носителите на мандатите се бара да разгледуваат, следат, советуваат и јавно да известуваат за ситуацијата со човековите права во конкретни земји или територии, познати како **мандати за земјите**, или за голема појава на повреда на човековите права ширум светот, познати како **тематски мандати**. Со специјалните процедури се преземаат разни активности, вклучително и одговор на поединечни приговори, спроведување на студии, обезбедување на совети за техничка соработка на ниво на земја, и ангажирање во општи промотивни активности.

Специјалните процедури се или поединечни (кои се нарекуваат "специјален известувач", "специјален претставник на генералниот секретар" или независен експерт") или работна група која обично е составена од пет члена (по еден од секој регион) . Мандатите на специјалните процедури се воспоставуваат и дефинираат со резолуцијата врз основа на која се основани. Носителите на мандати на специјалните процедури постапуваат во свое лично својство, и не примаат плати или било каков друг финансиски надомест за нивната работа. Независниот статус на носителите на мандати е од клучно значење за да се овозможи целосна непристрасност во исполнувањето на нивните функции. (Види **Листа на факти Бр.27** – се ревидира).

Повеќето специјални процедури добиваат информации за конкретни наводи за повреда на човековите права и испраќаат **итни молби или писма со наводи** до владите за да добијат појаснување. Во 2010, вкупно 604 известувања беа испратени до владите на 110 земји. 66% од нив беа заеднички известувања на два или повеќе носители на мандати.

Носителите на мандати, исто така спроведуваат **посети во земјите** за да се истражи ситуацијата со човековите права на национално ниво. Тие вообичаено испраќаат писмо до владата со барање да ја посетат земјата и доколку владата се согласи, се испраќа покана за посета. Некои земји имаат издадено "**трајни покани**", што значи дека тие во принцип се подготвени да примат посета од било кој носител на мандат на специјална процедура. Од 15 септември 2011, 89 држави дадоа трајни покани за специјалните процедури. По нивните посети, носителите на мандати за специјалните процедури издаваат извештај од мисијата во кој се содржани нивните наоди и препораки.

Започнувајќи од јуни 2006, Советот за човекови права се ангажираше во процесот на градење на институцијата, што вклучуваше и преглед на системот за специјални процедури. На 18 јуни 2007, како заклучок на петтата седница,

Советот за човекови права ја усвои Резолуцијата 5/1 насловена "Градење на институцијата на Советот за човекови права на Обединетите нации," која вклучуваше одредби за изборот на носителите на мандати и преглед на сите мандати за специјални процедури. Прегледот беше направен во текот на 2007 и 2008. Сите тематски мандати беа продолжени. Исто така, беа воспоставени нови тематски мандати, имено за современите форми на ропство (2007), за пристапот до безбедна вода за пиење и канализација (2008), за културните права (2009), за правата на слобода на слободно собирање и здружување (2010) и Работна група за прашањето на дискриминацијата врз жените во законот и во праксата (2010). Мандатите за земјите беа проширени со исклучок на Белорусија, Куба, Демократска Република Конго и Либериа. На 11-та седница, Советот за човекови права го формираше мандатот на независниот експерт за ситуацијата со човековите права во Судан, со кој се замени претходниот мандат за земјата, за период од една година. Независниот експерт беше назначен на 12-та седница на Советот за човекови права. Носителот на мандатот за дадена функција, независно дали тоа е тематски мандат или мандат за земјата, нема да има мандат подолг од шест години (два мандати од по три години за носителите на тематски мандат).

Во јуни 2007, Советот исто така ја усвои Резолуцијата 5/2, која содржи кодекс на однесување за носителите на мандати за специјалните процедури. На годишната средба за специјалните процедури во јуни 2008, носителите на мандати за специјални процедури ги усвоија своите Упатства, во кои се даваат насоки за работните методи на специјалните процедури. На истата средба, тие исто така ја усвоија Интерната советодавна процедура за преглед на праксата и работните методи, што на сите чинители им дава можност да поставуваат прашања во однос на работните методи и однесување до Комитетот за координација. Процедурата беше подготвена со цел да се зајакне независноста и ефективност на специјалните процедури и соработката од земјите, и да се придонесе кон само-регулатива на системот за специјални процедури и на поединечните носители на мандати. На 8-та седница, Советот за човекови права ја усвои Претседателската изјава во однос на условите за носителите на мандати за специјалните процедури и за нивното постапување согласно на кодексот за однесување.